

HJÆLPEARK 3 FOR LÆRERE

Napos jagt på potentielle farer

Napo i... Farlige arbejdspladser

Farlige arbejdspladser er en kortfilm om potentielle farer og risikable situationer på arbejdspladsen og om behovet for at vurdere risikable situationer og handle ud fra vurderingerne for at gøre arbejdspladsen et sundere og mere sikkert sted at være. Filmen ser på potentielle farer og på nogle af de mest almindelige risikable situationer, man kan møde på arbejdspladsen, og behovet for at: 'Stoppe op, tænke og handle'.

Filmen søger at forklare forskellen mellem potentielle farer og risikable situationer, hvordan de kan elimineres eller mindskes, og demonstrerer dette ved hjælp af praktiske situationer, således at man kan få en bedre forståelse for betydningen af en 'risiko'.

Risikovurdering

Vores sigte er at skabe forståelse for risikovurdering og betydningen af risikovurdering i forbindelse med forebyggelse af ulykker og dårligt helbred på arbejdspladsen. Vi sigter især på at:

- Forklare forskellen mellem en potentiel fare og en risikabel situation
- Introducere risikovurdering
- Illustrere, hvad vi mener ved brug af eksempler
- Bygge bro mellem teori og praksis

Hvorfor lave en risikovurdering?

Risikovurdering er en proces, hvorved man vurderer de sundheds- og sikkerhedsrisici medarbejderne risikerer i forbindelse med potentielle farer på arbejdspladsen.

- Det er en systematisk undersøgelse af alle aspekter i arbejdet, som omfatter at man ser på:
- Hvad kan forårsage skade eller overbelastning,
- Hvilke potentielle farer kan elimineres, og hvis ikke,
- Hvilke præventive tiltag findes der, eller burde der være, for at få styr på disse risici

Typiske risici på en arbejdsplads (mange af dem findes også i hjemmet) inkluderer:

- Elektricitet
- Ild
- Værktøj, særligt dem med skæreblade eller knive
- Maskiner
- Risikoen for at glide på gulvet, falde ned fra en stige eller andre høje punkter (f.eks. et tag)
- Transport (både for billister og gående)
- En fysisk skade pga. tunge løft (f.eks. på en byggeplads) eller gentagelse af den same bevægelse (f.eks. på en fabrik ved et samlebånd)

- Skade forvoldt af kemikalier ved f.eks. udslet på huden eller besværet vejrtrækning. På længere sigt fare for at udvikle kræft eller allergi
- Biologisk fare i form af forskellige former for virus og bakterier – kan opstå i medicinske laboratorier eller pga. dårlig udluftning
- Støj, vibrationer, elektroniske magnetfelter, UV-stråling mm

Der er forskellige episoder fra de forskellige Napo film, der kan bruges til at vise de fleste af ovenstående risici (Tabel A).

Fem-trinsmetoden for risikovurdering

Denne lektion fokuserer på de tre sidste trin af risikovurdering: beslutning om forebyggende handling, handling og kontrol og bedømmelse. De to tidligere trin er præsenteret i lektion 1 af Napos jagt på potentielle farer.

Trin 1 – Udpegning af potentielle farer og personer, der er i risikozonen, Trin 2 – Evaluering og prioritering af risikable situationer er beskrevet i Napo lektionen kaldet Identifikation af risici og farer.

Trin 3 – Beslutning om forebyggende tiltag

På det næste trin besluttet, hvordan man eliminerer eller får styr på risikable situationer. Først bør man overveje, om det er muligt at eliminere den risikable situation.

Hvis ikke, hvordan kan man så få styr på de risikable situationer, således at de ikke bringer menneskers sikkerhed og sundhed i fare. Når man vil forhindre og få styr på sådanne risikable situationer bør man tage de følgende generelle principper med i ens betragtninger:

- Undgå risikable situationer ved at fjerne farer (Napo fjerner f.eks. risikoen for at snuble over en skuffe i episode 1 "Pas på: farer!")
- Erstat det farlige med noget ufarligt eller noget mindre farligt (f.eks. erstatning af et lokalirriterende kemisk stof med et ikke-irriterende stof – se episoden "Lokalirriterende" i "Napo i: ... Pas på: kemikalier!")
- Bekæmpelse af kilden til den risikable situation (f.eks. støv, produceret ved skæring af marmor eller hård sten: Problemet løses ved at fugte bladet med vand, mens bladet er i bevægelse. Dette forhindrer støvdannelse.)
- Anvend kollektive sikkerhedstiltag frem for særskilte sikkerhedstiltag (det betyder, hvis der er en produktion, hvor der dannes røg og damp i forbindelse med en arbejdsproces, såsom svejsning eller maling, er det nødvendigt at installere passende og effektive støvsugesystemer i stedet for blot at give arbejderne åndedrætsværn)
- Tilpasning af informationen til de tekniske fremskridt og ændringer (hvis en ny maskine gør det muligt at udføre det samme arbejde uden at udsætte arbejderne for en vis risiko – f.eks. støj – skal den tidligere teknologi afskaffes)
- Forsøg på at forbedre beskyttelsesniveauet (det betyder, at forbedringen af sikkerheden foregår som en konstant proces)

Trin 4: Handling

På det næste trin handler det om at implementere de forebyggende sikkerhedstiltag. Det er vigtigt at involvere alle der berøres, og udvikle en plan der beskriver:

- De tiltag, der skal implementeres
- Hvem gør hvad, og hvornår
- Hvornår skal det være fuldført

Det er vigtigt at udførelse af arbejde med henblik på at eliminere eller forhindre ulykker og uheld prioriteres.

(se episode 4 "Handling i forhold til fare")

Trin 5: Kontrol og bedømmelse

Der bør udføres regelmæssige tjeks for at sikre sig, at de præventive tiltag fungerer eller implementeres og for at udpege nye problemområder. Man bør regelmæssigt bedømme risikovurderingen, afhængigt af de risikable situationers art, ændringsgraden i arbejdsaktiviteten, eller som følge af en ulykkes- eller en 'near miss'-undersøgelse. En risikovurdering bliver aldrig overstået.

Nedskrivelse af vurderingen

Risikovurderingen skal nedskrives.

En sådan nedskrivelse kan anvendes som basis for:

- Information
- Overvågning
- Bevis
- Revidering, hvis forholdene ændrer sig

Det anbefales som minimum at nedskrive følgende:

- Navn og funktion for personen/personerne som udfører undersøgelsen
- De udpegede potentielle farer og risikable situationer
- Medarbejdergrupperne som står over for de risikable situationer
- De nødvendige præventive tiltag
- Oplysninger vedrørende præsentationen og indførslen af tiltagene, den ansvarlige persons navn og datoen
- Efterfølgende kontrol og bedømmelser, herunder datoer og de personer der var involveret
- Oplysninger vedrørende arbejdstagerne og deres repræsentanters involvering i risikovurderingen

Roller og ansvar

Det er vigtigt at medarbejderne (eller som her, eleverne) deltager i risikovurderingen. De kender problemerne og ved hvad der sker, når man udfører de pågældende opgaver eller aktiviteter. Der er også behov for deres praktiske kendskab i forbindelse med udviklingen af præventive tiltag, der fungerer i praksis, og som kan hjælpe med at beskytte dem og deres kollegaer/klassekammerater.

Medarbejdere (elever) og/eller deres repræsentanter har ret/pligt til:

- At deltage i risikovurderingen
- At gøre deres overordnede (lærere) opmærksomme på risikable situationer (se episode 7 "Skytsengle" i Napo i "Gør rent bord") og at indberette midlertidigt farlige situationer (se episode 1 "Vigtigheden af skiltning" i "Napos eventyr")
- At rapportere ændringer på arbejdspladsen (i klassen), som kan påvirke sikkerheden og sundheden
- At være informeret om risici i forhold til deres sundhed og sikkerhed og de tiltag, der er nødvendige for at eliminere eller reducere disse risici
- At informere sig om præventive og beskyttende tiltag, der skal implementeres
- At samarbejde med henblik på at hjælpe den overordnede (læreren) med at sikre et ufarligt arbejds- (skole)-miljø
- At få uddannelse/instruktioner omkring de tiltag, der skal implementeres
- At lære om sikkerhedsprocedurer (se episode 2 "Hallo! Hør efter!" i Napo i "Sikker jobstart" eller episode 4 "Sikkerhedsplan" i Napo i "Gør rent bord") og følge dem (se episode 2 "Lockout" i Napo i... "Sikker vedligeholdelse" eller episode 8 "Mareridt" i Napo i "Sikker på byggepladsen")
- At gennem deres gerninger passe på deres og andres sundhed og helbred i størst muligt omfang (se episode 4 "Tænk på andre også!" i Napo i "Sikker jobstart!")
- Ikke at improvisere (se episode 6 "At improvisere indebærer risice" i "Napos eventyr")
- At være forsigtig (se episode 6 "Hold dem adskilt" i Napo i "Sikker på byggepladsen")
- Om nødvendigt at bruge personligt sikkerhedsudstyr (f.eks. masker, høreværn, hjelme osv.) (se episode 1 "Sundhedsskadeligt" i Napo i... "Pas på: Kemikalier" eller episode 1 "Skaden er sket" i Napo i "Stop den larm")

Nogle ting som dine elever måske har lyst til at spørge dig eller deres forældre om:

- Hvilke potentielle farer og risikable situationer udsættes jeg for?
- Vil jeg modtage undervisning i sikkerhed, og hvornår?
- Hvilke forholdsregler skal jeg tage for at beskytte mig selv?
- Hvad skal jeg gøre i tilfælde af en nødsituation?
- Hvordan indrapporterer jeg en ulykke, sundhedsfare, eller hvis jeg opdager, at noget er galt?
- Hvad gør jeg, hvis jeg kommer til skade?

Nogle ting som du måske gerne vil fortælle dine elever/studerende

- Ulykker og uheld vedkommer dig, de kan ramme dig!
- Vær beredt på at enhver fare kan ramme dig, krokodillen er altid sulten
- Stop op, tænk, skrid til handling (stop – rødt, tænk – gult, skrid til handling – grønt: signaler fra trafiklys)
- Hvorfor ignorerer du potentielle farer?
- Hvorfor agerer du på en måde, som ikke er sikker?
- Beskriv 'domino-effekten' i forbindelse med farlige situationer, dvs. en kæde af negative hændelser, hvor en hovedhændelse af begrænset relevans forårsager en række andre hændelser, som i sidste ende medfører alvorlige konsekvenser (se episode 8 "Mareridt" i Napo i "Sikker på byggepladsen")

Tabel A

Fare	Film	Scene
Trafik ulykker:		
At blive ramt af et køretøj	Napo i sikker på byggepladsen	6. Hold det adskilt
Manglende koncentration og fokus	Napo i gør rent bord	1. Ændringer i planen
Træthed og stress	Napo i... Sikker vedligeholdelse	5. Hastværk er lastværk
Høj fart og skjulte fare	Napo på farlige arbejdspladser	5. Kortlægning af risikoen
Brand		
Brand	Napo i... Pas på: kemikalier!	3 Inflammables
Brand	Historien om de bedste skilte	Scene 5 og 6
Brand	Historien om de bedste skilte	Scene 11 og 12
Brand	Historien om de bedste skilte	Scene 14 og 15
Elektricitet		
Elektricitet	Napo i: 'Sikkerhed på... og uden for arbejdet'	Sekvens hvor Napo er ved at gøre klar til festen ved at hænge diskolys op
Maskiner		
Maskiner	Napos eventyr	5. Brug altid det rette beskyttelsesudstyr
Maskiner	Napo på farlige arbejdspladser	1. Udryd risikoen
Larm		
Udsat for støj	Napo i stop den larm!	Hele filmen
Kemikalier		
Kemikalie fare	Napo i... Pas på: kemikalier!	Hele filmen
Fald og glidefare		
Faren for at falde	Napos eventyr	1. Vigtigheden af skiltning
Fald ned af trapper	Napos eventyr	2. Utilstrækkelig skiltning
Fald ned af trapper	Napo i: 'Sikkerhed på... og uden for arbejdet'	Sekvens hvor Napo går på trappen, der er fyldt med ting
Fald fra et højt punkt	Napo i sikker på byggepladsen	2. Tag ikke chancen
Faldende genstande	Napo i sikker på byggepladsen	1. Byg på sikkerhed
Manuelt arbejde		
Tunge løft	Napo i sikker på byggepladsen	5. Når lynet slår ned
Tunge løft	Napo i let belastningen!	3. Del og behersk
Tunge løft	Napo i let belastningen!	10. Hold mig tæt
Tunge løft	Napo i let belastningen!	6. Vind over vægten
Dårlig position	Napo i let belastningen!	5. Gør-det-selv ergonomi
Dårlig position	Napo i let belastningen!	8. Bevæg dig
Vibrationer		
Vibrationer	Napo i let belastningen!	4. Dårlige vibrationer

Den anden af Napos jagt på potentielle farer introducerer den anden side af risikovurdering: Indgreb og forebyggelse

Dette undervisningsmateriale er blevet udviklet af EU-OSHA isamarbejde med Napo Consoritum – HSE (UK), DGUV (Tyskland), INAIL (Italien), INRS (Frankrig), SUVA (Schweiz) og AUVA (Østrig).

